

uitgelegd

Turkije vecht tegen is (en worstelt met koerden)

(De Standaard Laat, 3 oktober 2014)

‘Turkije broedde IS-monster zelf’

Nadat Turkije maandenlang heeft toegekeken hoe IS oprukt, heeft het Turks parlement nu toch beslist om militair in te grijpen. Al moet de regering daarvoor wel samenwerken met staatsvijand nummer één: de Koerden.

Sylvie Van Ginneken

Wat heeft Turkije beslist?

Gisteren zette het Turkse parlement in Ankara het licht op groen voor een militaire interventie in Irak en Syrië. Ook buitenlandse gevechtstroepen krijgen toegang tot het Turkse grondgebied om van daaruit de extremistische terreurgroep Islamitische Staat te bestrijden. De Turkse regering heeft een jaar lang het recht om grondtroepen of andere militaire middelen in te zetten tegen terroristische organisaties.

Wachten op de val van Assad

Turkije is het laatste buurland van Syrië dat zich mengt in de strijd tegen IS. Heel even leek het er zelfs op dat de Turkse leider Erdogan zich helemaal zou distantiëren van een militaire tussenkomst toen IS 49 Turken gijzelde en de regering voor hun leven vreesde. Pas na de vrijlating van de gegijzelden, was Erdogan bereid om te praten over militaire acties.

Maar toch had de afwachtende houding van Erdogan meer met politiek te maken dan met de mensenlevens die op het spel stonden, zegt Turkije-kenner Dirk Rochtus (KU Leuven). ‘IS was in het begin een geschenk voor de Turkse regering’, zegt Rochtus. ‘Ze lieten de terreurgroep rustig betijen omdat ze dachten dat het regime van Assad zo voor de bijl zou gaan. Ze koesterden hun kleine IS-monster dat ze hebben gebroed en gevoed, in de hoop dat dat in hun kaarten zou spelen.’

IS-monster breekt los

‘Maar dat geliefkoosde IS-monster ging al snel een eigen leven leiden en groeide uit tot een oncontroleerbaar en bloeddorstig beest dat geen enkele landsgrens respecteert. Zelfs die van Turkije niet’, zegt Rochtus. Toen IS oprukte tot aan de Turkse grens en de gegijzelden in veiligheid waren gebracht, sloeg Erdogan een andere toon aan tijdens zijn speeches: ‘We kunnen niet toekijken hoe IS onschuldigen afslacht’, klonk het plots. Over de Koerdische minderheden in Turkije en Syrië, die al maandenlang vechten tegen IS, werd met geen woord gerept.

Gij zult niet heulen met de Koerden

De Koerdische minderheid in Turkije, die als staatsvijand nummer één van de Turkse regering wordt beschouwd, verscheen meermaals in de buitenlandse media als ‘de moedige, eerste

verdedigingslinie'. De Koerdische minderheden van Syrië en Turkije waren de eersten die de wapens opnamen tegen de terreurgroep, wat hen een heldenstatus bezorgde.

Dat het Turkse leger nu samen met de Koerden naar het front moet, ligt uiterst gevoelig in Ankara. De Koerdische beweging in Turkije (PKK), die al jarenlang voor meer autonomie strijdt in Turkije, wordt bestempeld als een terreurbeweging. De Turkse leiders veroordeelden de Koerden meermaals wegens poging tot doodslag nadat de PKK bombardementen had uitgevoerd op overheidsgebouwen.

'Erdogan is bang dat samenwerken met de PKK zal leiden tot een eis voor meer autonomie', zegt professor Rochtus.

Eerst IS, daarna de Koerden

'De krachtenbundeling met de Koerden lag op het eerste gezicht niet voor de hand, maar nu IS oprukt naar de Turkse grens en ook het hoofdkwartier van de Syrische Koerden (Kobani) in het uiterste noorden van Syrië bedreigt, ziet de Turkse regering de mogelijkheid om de situatie naar haar hand te zetten. Als de Turkse troepen Islamitische Staat kunnen tegenhouden vooraleer ze Kobani innemen, kan Turkije een zwaarbewapende bufferzone oprichten', zegt Rochtus.

Wanneer het Turkse leger erin slaagt om een bezettingsmacht op te richten in het noorden van Syrië (wat volledig binnen de goedkeuring van het parlement valt), kan zich geen normaal maatschappelijk leven ontwikkelen en zou de lokroep naar autonomie van de Koerden weer even in de koelkast verdwijnen.

Rochtus vergelijkt de tactiek met een oude bekende. 'Toen Turkije ten tijde van Saddam Hoessein in het noorden van Irak een soortgelijke bufferzone inlaste, hebben ze jarenlang de controle kunnen behouden over de streek en de bevolking. Het zou ideaal zijn voor de Turkse regering om een soortgelijk scenario te creëren aan de Turkse grens. Maar dan moet IS eerst van het toneel verdwijnen, wat een hele klus zal worden. Want een monster dat je zelf hebt grootgebracht, is moeilijk te vernietigen.'